

Posudek vedoucí diplomové práce

Název diplomové práce: **Negativní myšlenky matek**

Autorka diplomové práce: **Bc. Štěpánka Janusová**

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Pavla Presslerová, Ph.D.

Diplomová práce se věnuje specifickému tématu, analyzuje zkušenost matek s negativními myšlenkami a emocemi v prvních letech života svého prvního dítěte. Z pohledu volby tématu, i přesahu do poradenské a terapeutické praxe považují téma za originální, zajímavé a přínosné. Právě optika mateřského prožívání, interpretace i jednání a vztahování se k vlastním emocím, sebehodnocení i vyrovnávání se s těmito pocity, může velmi pomoci k otevřenosti žen o tomto problému nejen hovořit, ale i snížit celospolečenskou stigmatizaci tohoto fenoménu. Posunutí náhledu z psychopatologické roviny do problematiky „běžné“ může přinést tlak na revizi konceptu dokonalosti mateřství a oslabení síly nedosažitelných ideálů.

Teoretická část je bohatá na terminologický a diagnostický aparát. Dikce první kapitoly má klinický, psychopatologický charakter, kde autorka pojednává o fenoménech duševních poruch psychických problémů v souvislosti s perinatálním obdobím či raně mateřským obdobím. Dále se autorka zaměřuje i na oblast identifikace či diagnostiky negativních myšlenek v mateřství, což považují za velmi obohacující pasáž, protože se jedná o téma, které je i v tomto segmentu psychodiagnostiky marginální. Další části (např. negativní myšlenky jako běžná zkušenost) ilustrují ambivalentnost identitních i emočních otázek rodičovství jako takového a také změn ve společnosti, které na roli matky kladou mnohé, někdy i protichůdné, nároky. Teoretický přehled působí celistvě, témata jsou vztažena k praktické části, čtenář se v textu snadno orientuje, je adekvátně seznámen s klíčovými tématy zkoumaného fenoménu, včetně reflexe toho, kde sama autorka vidí slabší místo empirického zájmu a tím argumentuje i volbu svého výzkumného zájmu. Z hlediska použití bibliografických zdrojů se jedná o práci, která pracuje s rozsáhlým rejstříkem zdrojů, s převahou zahraničních zdrojů, citační norma je dodržena. Studentka je schopna samostatné rešeršní práce na vysoké úrovni, nepracuje pouze s kompilací různých pojetí, ale snaží se k popisovaným teoriím či empirickým závěrům dodávat komparativní či kritický rozměr.

V metodologické pasáži studentka prokázala, že má v oblasti stanovování výzkumných cílů, ale i prostředků (volba metod sběru dat) kvalitní vědomostní zázemí. Autorka popisuje detailně postup sběru dat, etické konsekvence, odůvodnění cílové skupiny i kritéria zařazení do výzkumného vzorku.

Cíle, které si autorka klade, jsou jednoznačně vyjádřeny a je k nim v textu postupně směřováno. Vzhledem k charakteru empirického zájmu i metodologického nástroje (polostrukturovaný rozhovor) se autorka rozhodla pro kvalitativní výzkum. Vzhledem ke zkoumanému tématu studentka pracuje v rámci analýzy dat s metodou interpretativní fenomenologické analýzy (IPA), jejího výzkumu se zúčastnilo pět matek. Definovaným cílům práce odpovídají i adekvátně zformulované výzkumné otázky. Cílem výzkumu není pouze sledovat obsah a interpretaci negativních myšlenek, ale i jejich vývoj v čase. Analýza a interpretace dat jsou hutné, výsledky jsou však formulovány přesvědčivě, s dohledatelnou oporou z dat (dobře zvolené ukázky z rozhovorů, reflexe vyjádření informantek „mezi dveřmi“, po skončení připraveného rozhovoru). Jádrem výsledné analýzy dat představuje de facto samostatné kazuistiky účastnic výzkumu, které jsou strukturovány originálně, s akcentem na individuální specifika, včetně analýzy verbálního i neverbálního projevu informantek při sběru dat. V závěru analytické části práce autorka velmi přehledně komparuje jednotlivé zkušenosti a kategorie (fenomény) jednotlivých účastnic do přehledných tabulek a odpovídá si na výzkumné otázky. Mnohá zjištění a jejich interpretace považuji za překvapivé – zejména pak vývojovou linii, kdy autorka pracuje s individuální chronologií vytvoření konceptu dost dobré matky (doba hájení, hodnotící období, vytvoření konceptu dost dobré matky, současnost).

Část diskuze je zralá, precizní a rozsáhlá. Autorka dokazuje, že umí své nálezy zasadit do kontextu teoretických koncepcí i srovnatelných empirických zjištění, zamýšlí se nad slabými stránkami své práce, přináší nápady na pokračování v dalším bádání na tomto poli, toto část hodnotím jako důkaz, že studentka obstála ve svém záměru a cíle práce byly jistě naplněny.

Výslednou práci diplomantky považuji za velmi zdařilou. Rozsah práce a její struktura odpovídají požadavkům kladeným na diplomovou práci. Z jazykového hlediska je psána akademickou dikcí s kvalitním terminologickým aparátem. Práce obsahuje všechny povinné části.

Diplomovou práci Štěpánky Janusové jednoznačně doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 9.5.2022

PhDr. Pavla Presslerová, Ph.D.